

VANG

HUISHOUDELIJK AFVAL

Retouradres Postbus 2232, 3500 GE UTRECHT
Kamer: 5.11

Gemeente Steenwijkerland
Het college van burgemeester en wethouders
Postbus 162
8330 AD STEENWIJK

Datum 25 maart 2016
Onderwerp Resultaten vermindering huishoudelijk restafval

Geacht college,

Veel gemeenten zijn vorig jaar enthousiast van start gegaan om bij te dragen aan de gezamenlijke ambitie van het Uitvoeringsprogramma VANG – Huishoudelijk Afval (VANG-HHA): Specifiek voor huishoudelijk afval gaat het erom dat we slechts 100 kilogram restafval per inwoner per jaar overhouden en 75% afvalscheiding realiseren in 2020. U wordt in uw ambitie ondersteund door het team dat is samengesteld uit collega's werkzaam bij het Ministerie van IenM, de VNG, de NVRD en Rijkswaterstaat.

Uw resultaten

Een belangrijk onderdeel van het Uitvoeringsprogramma is dat gemeenten steeds kunnen leren van elkaars inspanningen en resultaten, daarom zullen wij u jaarlijks over de bereikte resultaten informeren. Op basis van de CBS-enquête Gemeentelijk Afval over 2014 blijkt dat in uw gemeente de hoeveelheid huishoudelijk restafval (inclusief grof huishoudelijk restafval) gemiddeld 92 kilogram per inwoner is.

We feliciteren u met het feit dat u het doel voor 2020 al heeft gehaald. Daarmee bent u een goed voorbeeld voor vergelijkbare gemeenten. Wij hopen dat u doorgaat en zult laten zien dat dit geen eindpunt hoeft te zijn en de hoeveelheid restafval met meer preventie en afvalscheiding nog verder kan worden verminderd.

Resultaten vergelijkbare gemeenten

Tussen gemeenten verschilt de hoeveelheid ingezameld huishoudelijk restafval flink. Dit komt door de wijze van inzameling en door verschillen in de bebouwing en ruimtelijke ordening. Inwoners van grote, dichtbevolkte gemeenten met kleine woningen scheiden hun afval op andere manieren dan inwoners van kleine gemeenten met ruime woonwijken en voldoende ruimte voor voorzieningen. Om uw resultaten met die van andere gemeenten te kunnen vergelijken is samen met het CBS een indeling gemaakt naar het aantal inwoners en de omgevingsadressendichtheid (het aantal adressen per km²).

Op basis van deze criteria is uw gemeente ingedeeld in de groep "20.000 tot 50.000 inwoners met lage AOD". Binnen deze groep bent u nummer 5 van de 81 als we kijken naar de hoeveelheid huishoudelijk restafval (zie bijlage). De best practice in uw groep behaalde in 2014 een resultaat van gemiddeld 30 kilogram restafval per inwoner per jaar.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

De gegevens van alle gemeenten en vergelijkbare groepen van gemeenten vindt u terug op onze website www.vang-hha.nl. U vindt hier ook de link naar scheidingsgegevens van alle gemeenten.

Succesvolle voorbeelden

Wilt u snel aan de slag met nieuwe maatregelen? Op onze website staan meerdere goede voorbeelden van gemeenten die de hoeveelheid huishoudelijk restafval succesvol verminderen:

- De aanpak van Zwolle en hun geslaagde 100-100-100-project.
- Arnhems afvalcoaches die leiden tot nog betere resultaten.
- Resultaten van het tariefdifferentiatiesysteem in Maastricht.
- Invoering van omgekeerd inzamelen in Venlo.
- Venrays food battle die leidde tot maar liefst 12% minder voedselverspilling.

Meld u aan voor onze digitale nieuwsbrief en blijf zo op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen en best practices.

Uw commitment vastleggen?

Een groep enthousiaste en vastbesloten gemeenten heeft besloten zich officieel te committeren aan de eigen doelstellingen van VANG-HHA. Zij ondertekenen daarom de volgende maanden het Bestuursakkoord 'Verbeteren afvalpreventie en -scheiding huishoudelijk afval'. Wilt u uw ambitie ook bestuurlijk vastleggen? Teken dan ook het Bestuursakkoord. Voor meer informatie of het maken van een afspraak kunt u terecht bij de heer C. Riksen van Rijkswaterstaat, 088-7972950.

Hoe helpen wij u?

VANG-HHA presenteert u de nieuwste inzichten en helpt u deze toe te passen. We ondersteunen u door adviesgesprekken over te nemen maatregelen en met concrete praktijkvoorbeelden. Via onze website en digitale kennisplatforms delen we kennis en ervaringen van gemeenten. Ook vindt u in onze digitale kennisbibliotheek een schat aan informatie over alle relevante onderwerpen en aanpakken van andere gemeenten. In trainingen en workshops leert u meer over nieuwe methoden, onderzoeksresultaten en best practices die u helpen bij een betere afvalpreventie en -scheiding, zoals de invoering van tariefdifferentiatie, communicatie en gedragsmaatregelen, het schrijven van een grondstoffenplan en de inzameling van PMD en oud papier en karton. Zie voor meer informatie ook de bijgevoegde folder.

Ook wijzen wij u graag op de activiteiten van het Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (LCKVA) van Rijkswaterstaat, www.lckva.nl / 088-7972950. Dit programma helpt gemeenten specifiek bij een meer efficiënte en effectieve inzameling van kunststof verpakkingsafval (zie bijgevoegde folder).

Heeft u nog vragen of opmerkingen? Wilt u nog meer weten over wat wij voor u kunnen betekenen of een afspraak maken voor een adviesgesprek? Mail ons met uw vraag op info@vang-hha.nl of bel met 088-3770030 voor het maken van een afspraak met een van onze medewerkers of, speciaal voor bestuurders, met de relatiemanager Circulaire Economie, mevrouw W. Eygendaal 06-38765445.

VANG

HUISHOUDELIJK AFVAL

Namens
Programmabureau VANG - Huishoudelijk Afval

CC: - De gemeenteraad
- Afdeling Afval

Bijlage: prestaties vergelijkbare gemeenten

Categorie: 20.000 tot 50.000 inwoners met lage AOD

	Gemeente	Hoeveelheid huishoudelijk restafval (kg/inw)	Scheidings- percentage fijn HHA (%)	Scheidings- percentage grof HHA (%)	Scheidings- percentage HHA (%)
1	Horst aan de Maas	30	91	98	96
2	Boxmeer	70	85	94	89
3	Cuijk	70	83	94	88
4	Zundert	88	84	86	85
5	Steenwijkerland	92	78	82	79
6	Zwartewaterland	92	71	92	72
7	Gemert-Bakel	104	88	75	83
8	Cranendonck	107	78	85	80
9	Twenterand	109	76	86	79
10	Dalfsen	115	75	85	76
11	Lochem	127	66	75	67
12	Eijsden-Margraten	133	62	87	74
13	Buren	135	69	84	71
14	Bernheze	136	57	88	69
15	Voorst	138	72	1	71
16	Neder-Betuwe	140	67	84	70
17	Tynaarlo	141	60	75	62
18	Werkendam	141	64	88	71
19	Zaltbommel	141	67	84	70
20	Leudal	144	63	86	71
21	Maasdriel	144	67	84	70
22	Raalte	144	59	72	60
23	Brummen	149	61	73	62
24	Geldermalsen	150	67	84	70
25	Laarbeek	150	67	79	72
26	Oost Gelre	151	66	82	68
27	Drimmelen	154	58	89	67
28	Peel en Maas	159	66	84	72
29	Aalten	165	53	87	61
30	Sint-Michielsgestel	165	56	81	66
31	Maasgouw	167	62	84	69
32	Roerdalen	171	60	82	67
33	Montferland	178	58	80	65
34	Overbetuwe	179	61	84	71
35	Nunspeet	184	60	93	61
36	Rucphen	185	60	81	66
37	Hellendoorn	188	58	80	64
38	Echt-Susteren	189	55	62	55
39	Wierden	196	56	84	60
40	Tytsjerksteradiel	200	61	87	69
41	Dronten	203	52	85	58
42	Oldebroek	212	58	97	58
43	Utrechtse Heuvelrug	214	56	83	62
44	Tubbergen	216	47	69	50
45	Dongeradeel	217	56	83	64
46	Elburg	217	55	99	55

	Gemeente	Hoeveelheid huishoudelijk restafval (kg/inw)	Scheidings- percentage fijn HHA (%)	Scheidings- percentage grof HHA (%)	Scheidings- percentage HHA (%)
47	Franekeradeel	226	55	77	62
48	Koggenland	226	51	83	60
49	Wijdemeren	227	49	81	56
50	Hof van Twente	228	53	82	59
51	Achtkarspelen	229	59	85	66
52	Kaag en Braassem	229	52	78	57
53	Molenwaard	231	48	83	58
54	Delfzijl	232	51	91	60
55	Epe	233	54	88	60
56	Nieuwkoop	233	52	81	59
57	Medemblik	234	51	83	60
58	Schagen	234	50	83	58
59	Weststellingwerf	238	55	76	61
60	Goeree-Overflakkee	241	47	88	52
61	Stadskanaal	241	49	76	60
62	Binnenmaas	242	50	86	59
63	Noordoostpolder	243	46	89	57
64	Noordenveld	244	56	71	58
65	Losser	245	53	77	60
66	Steenbergen	252	52	73	59
67	Dinkelland	254	51	90	53
68	De Wolden	255	60	79	64
69	Midden-Drenthe	255	58	76	61
70	Moerdijk	258	41	89	59
71	Veere	258	63	81	72
72	Oude IJsselstreek	263	48	82	51
73	Borsele	270	52	82	63
74	Oldambt	277	50	81	58
75	Coevorden	281	51	89	65
76	Bergen (NH.)	289	48	69	53
77	Reimerswaal	295	49	83	66
	Halderberge				
	Tholen				
	Woensdrecht				
	Berg en Dal				

VANG

HUISHOUDELIJK AFVAL

Van Afval Naar Grondstof

Samen zorgen voor vermindering
en hergebruik van huishoudelijk afval

Van afval naar grondstof

Overheden en bedrijven zetten gezamenlijk stappen naar een circulaire economie. Het terugdringen van huishoudelijk afval en hergebruik hiervan als grondstof is een belangrijke stap.

Het programma VANG Huishoudelijk Afval (VANG-HHA) ondersteunt gemeenten op de weg naar een lokaal afvalbeheer, waarbij burgers zich duurzaam gedragen door hun afval goed te scheiden en bewust met producten om te gaan. Dit doen we door het stimuleren van afvalscheiding en het sluiten van grondstoffenketens.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de inzameling van het huishoudelijk afval en daarmee een belangrijke partner van het programma VANG-HHA om dit doel te bereiken. Het programma VANG-HHA helpt gemeenten bij het maken van de juiste keuzes en de uitvoering van maatregelen. Gezamenlijk willen we bereiken dat in 2020 de gemiddelde inwoner van Nederland maximaal 100 kilogram restafval per jaar produceert.

Hoe bereiken we onze doelen?

Het programma VANG-HHA heeft vier pijlers: afvalscheiding, preventie, ketensluiting en communicatie.

Afvalscheiding

Toepassen van vernieuwende effectieve en efficiënte afvalscheidingsmethodes voor huishoudelijk afval.

Preventie

Meer duurzaam gedrag door burgers op het gebied van bewust inkopen, consuminderen en minder verspillen.

Ketensluiting

Bedrijven gebruiken ontwerpen die scheiding en hoogwaardig hergebruik mogelijk maken of producten met een betere repareerbaarheid en een langere levensduur.

Communicatie

Bewustwording en duurzaam gedrag van burgers wordt verhoogd door educatie en communicatie gericht op gedragsverandering.

René van der Weide

Wethouder Milieu & Duurzaamheid in Emmen

‘In Emmen scheiden we nu zo’n 55 procent van het afval. Op korte termijn willen we naar 60 procent. En voor 2020 streven we naar de landelijke richtlijn van 75 procent. Dat is een enorme klus. We kunnen dat als overheid niet alleen. Daarom werken we nauw samen met onze inwoners en bedrijven.’

Samenwerking

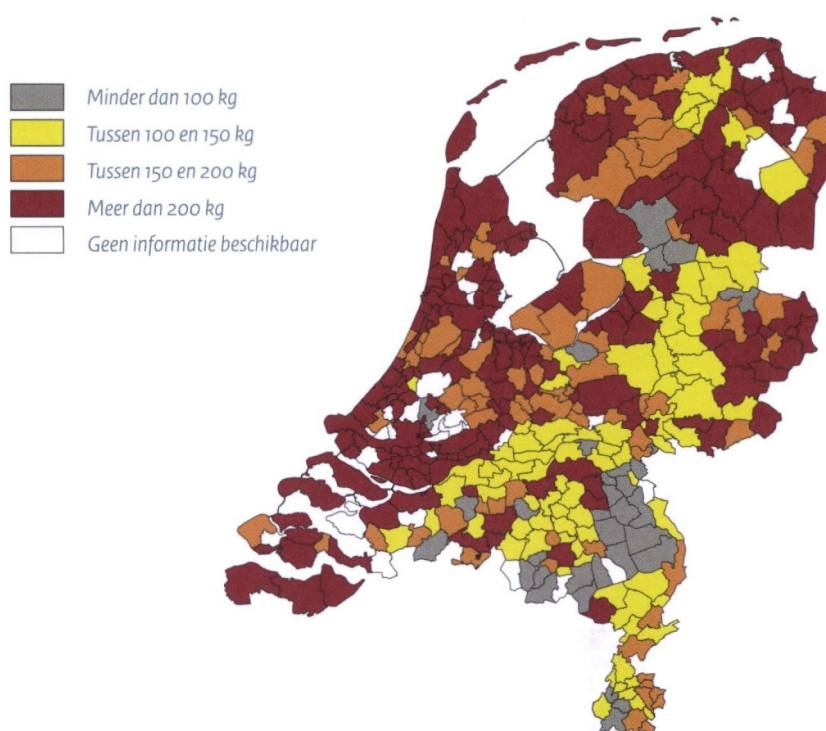
De omslag van afval naar grondstof staat hoog op de politieke agenda. Om de hoeveelheid huishoudelijk afval te verminderen van gemiddeld 236 kg per inwoner in 2014 naar gemiddeld 100 kg per inwoner in 2020, moeten flinke stappen worden gezet. Landelijke, regionale en gemeentelijke overheden en de betrokken organisaties zetten er daarom de schouders onder. Een aantal gemeenten is al voortvarend gestart. Sommige landelijke gemeenten halen de doelstelling of naderen deze. In de grotere gemeenten is men aan de slag met nieuwe methoden en onderzoek en wordt ook belangrijke vooruitgang geboekt. Kennisontwikkeling en kennisdeling is belangrijk. VANG-HHA deelt de nieuwste inzichten en helpt gemeenten die toe te passen.

Concrete ondersteuning

VANG-HHA biedt ondersteuning aan ambtelijke professionals en bestuurders van gemeenten, in de vorm van:

- Adviesgesprekken en voorlichting over de doelstellingen en mogelijkheden om de lokale uitvoering te optimaliseren;
- Digitale kennisplatforms voor uitwisseling, deling en ontwikkeling van kennis en ervaring;
- Aansprekende resultaten en praktijkvoorbeelden van gemeenten;
- Regionale samenwerking en kennisoverdracht;
- Inspirerende lokaal in te zetten campagnes, zoals 100-100-100;
- Digitale kennisbibliotheek over diverse aspecten van gemeentelijk afvalbeheer;
- Trainingen en workshops over nieuwe methoden, onderzoeksresultaten, gedragsverandering en best practices.

Hoeveelheid restafval per inwoner (2014)

Vijf praktijkvoorbeelden

1. Het nieuwe inzamelen in Sliedrecht

De gemeente Sliedrecht heeft sinds 2015 met de invoering van 'het nieuwe inzamelen' van vooral grondstoffen de focus flink verschoven. De gemeente haalt lege verpakkingen van plastic en blik (metaal) en drankenkartons (PMD) huis-aan-huis op. Groente, fruit- en tuinafval wordt van april tot en met oktober wekelijks opgehaald en in de andere maanden om de week. Het restafval brengen de inwoners naar containers op maximaal 150 meter van hun huis. Het resultaat mag er zijn: als de trend uit het eerste halfjaar van 2015 zich voortzet, stijgt de ingezamelde hoeveelheid PMD in 2015 van 5 naar 21 kilo per inwoner per jaar en daalt het restafval van 208 naar 182 kilo per inwoner per jaar. De kosten van de ongeveer honderd ondergrondse containers, een nieuwe vuilniswagen én de extra inzamelrondes, verdient de gemeente volledig terug doordat er minder restafval verwerkt hoeft te worden en het gebruik van de herbruikbare grondstoffen geld oplevert.

2. Multistromen in Amsterdam-Zuidoost

De gemeente Amsterdam doet sinds eind mei 2015 een proef met de zogenoemde multistromen-inzameling van afval, in de T-buurt in Amsterdam-Zuidoost. Dat betekent dat al het herbruikbare, dus waardevolle afval in één 'waardecontainer' wordt ingezameld. Daarvoor krijgen de inwoners die meedoen aan de proef vuilniszakken in vier verschillende kleuren:

- etensresten en plantenresten in de groene zak;
- plastic verpakkingen en drankenkartons in de oranje zak;
- papier en karton in de blauwe zak;
- textiel, elektrische apparaten en andere afgedankte spullen in de rode zak.

VANG

HUISHOUDELIJK AFVAL

Dit is een uitgave van Rijkswaterstaat.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen

met de Helpdesk VANG-HHA: 088 377 00 30

www.vang-hha.nl

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Rijksoverheid

NVRD

KONINKLIJKE VERENIGING VOOR
AFVAL- EN REINIGINGSMANAGEMENT

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Glas gaat apart in de glasbak en het huishoudelijke restafval wordt in de gebruikelijke grijze huisvuilzak in een aparte container voor restafval ingezameld. Omdat er maar één nieuwe inzamelcontainer nodig is voor de vier nieuwe afvalstromen, is deze inzamelmethode relatief eenvoudig te realiseren in de openbare ruimte. De gekleurde zakken worden naderhand gescheiden en gaan ieder het eigen verwerkingstraject in. Resultaat: de kwaliteit van de gescheiden afvalstromen is goed en de afvalscheiding is in korte tijd gestegen van 9 naar 16 procent.

3. Son en Breugel: samen in dezelfde zak

Plastics, metalen, blikken en drankkartons: alles bij elkaar in één zak. Dat is de aanpak van de Brabantse gemeente Son en Breugel. En het werkt. Dankzij de zogeheten PMD-zak heeft de gemeente nog maar 34 procent restafval. Son en Breugel gaat nog verder: over vijf jaar moet dit zijn teruggebracht tot 5 procent. Daarnaast introduceerde de gemeente de groene bak voor etensresten, de GFT-E-container. Stapsgewijs verbetert zo de afvalscheiding.

4. Duo-containers in Venlo

De gemeente Venlo zamelt tegenwoordig het restafval gelijktijdig in met PMD in een duo-container. De Limburgse gemeente heeft

ook gezorgd voor extra containers die voor iedereen op loopafstand zijn geplaatst. Daarmee is de stap naar afval scheiden een stuk kleiner geworden.

Door het scheiden van het PMD liep in 2014 de hoeveelheid restafval fors terug: van 200 kilo naar 150 kilo per persoon. Voor de inwoners leverde dat gelijk resultaat op: in 2015 kon de afvalstoffenheffing al flink omlaag.

5. Driekwart minder restafval in Maastricht

Maastricht voerde in 2001 als een van de eerste gemeenten in Nederland de difarmethode in om het sorteergedrag te bevorderen en de lastendruk te verlagen. En met resultaat: het scheidingspercentage is bijna 75%! De gemeente haalt zowel restafval, als GFT, oud papier, karton en textiel tweewekelijks op. Voor het overige afval kunnen de inwoners terecht bij 57 milieuperrons en vier regionale milieustraten.

Als tegenprestatie voor het afvalscheiden biedt Maastricht haar inwoners niet alleen een lagere afvalstoffenheffing, maar ook een hoog serviceniveau.

Isabelle Diks | Wethouder Duurzame ontwikkeling in Leeuwarden

'Leeuwarden doet aan geautomatiseerde nascheiding. Dat betekent dat kunststoffen, metaal en drankkartons uit restafval worden gefilterd. Voor onze gemeente is dat een effectieve en efficiënte oplossing. Papier, textiel en gft-afval pakken we aan de bron aan. Een speciale Afvalapp helpt de burgers hierbij.'

Goed presterende gemeenten 2014

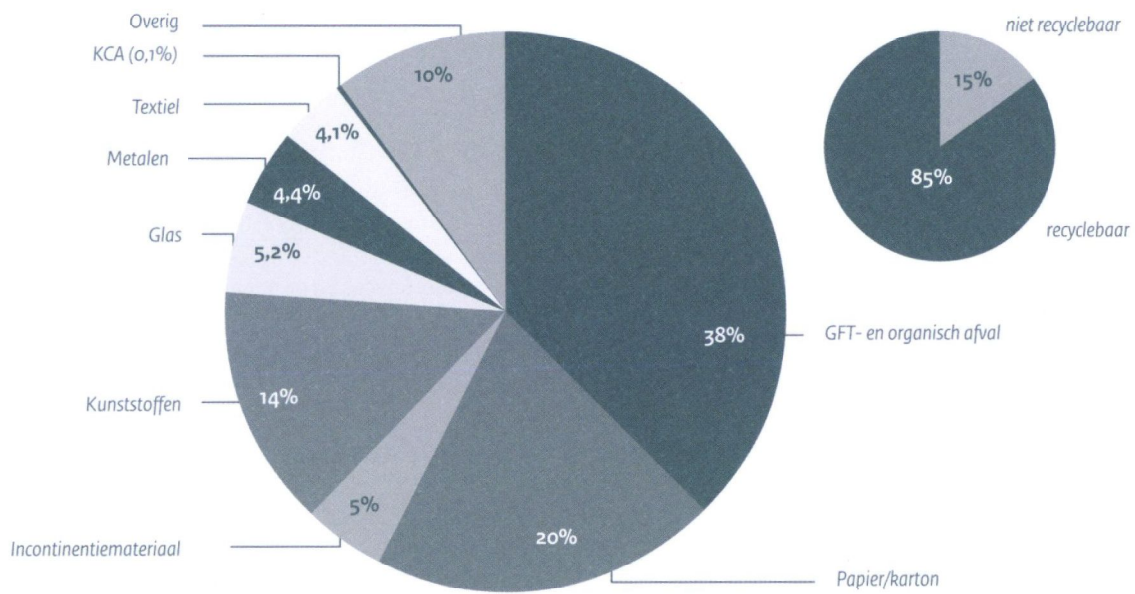
Gemeentenaam	Inwoneraantal	Hoeveelheid restafval per inwoner
Horst aan de Maas	41.810	31 kg
Boxmeer	28.227	71 kg
Oosterhout	53.717	99 kg
Deventer	98.322	123 kg
Maastricht	122.488	127 kg
Apeldoorn	157.545	163 kg

Van Afval Naar Grondstof

Het programma VANG huishoudelijk afval (VANG-HHA) is een gezamenlijk ambitie van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat (RWS), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Koninklijke Vereniging voor Afval en Reinigingsmanagement (NVRD). De partijen voeren het programma samen uit.

VANG-HHA is onderdeel van het programma VANG: Van Afval Naar Grondstof. Het programma VANG is de inspanning van het kabinet om de transitie naar een circulaire economie te stimuleren. Het programma is opgebouwd uit acht doelstellingen die in brede zin de realisatie naar duurzaam en circulair grondstoffengebruik bewerkstelligen.

Samenstelling huishoudelijk afval (2013)

Voor gemeenten die willen doorleren

Learning Cen⁺er Kunststof Verpakkingsafval

Learning Cen⁺er

Kunststof Verpakkingsafval

Het Learning Center Kunststof Verpakkingsafval van Rijkswaterstaat ondersteunt gemeenten om de inzameling en daarmee het hergebruik van kunststof verpakkingsafval afkomstig van huishoudens te verbeteren. Het Learning Center zet een breed instrumentarium in om de kennis en kunde van gemeenten te helpen vergroten zodat zij hun kunststof zo effectief mogelijk kunnen inzamelen en hergebruiken.

Naar minder kunststof verpakkingsafval

Sinds enkele jaren zamelen gemeenten huishoudelijk kunststof verpakkingsafval gescheiden in. De aanpak en de opbrengst verschillen sterk per gemeente. Daarnaast neemt de vergoeding voor kunststof de komende jaren af. Voor veel gemeenten reden genoeg om de effectiviteit van de inzameling te willen verhogen. Door van elkaar te leren kunnen gemeenten hun inzameling en hergebruik zo optimaal mogelijk inrichten.

De VNG, het ministerie van Infrastructuur en Milieubeheer en het Verpakkend bedrijfsleven (ondertekenende partijen Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022) hebben Rijkswaterstaat gevraagd een onafhankelijk Learning Center Kunststof Verpakkingsafval (LCKVA) op te richten. Gemeenten kunnen bij dit Learning Center terecht voor kennis en advies.

Advies en ondersteuning

Het Learning Center ondersteunt gemeenten kosteloos met kennis en informatie. Wij bieden u:

- **Website**
U vindt hier alle inhoudelijke informatie die u nodig heeft en inspirerende praktijkvoorbeelden. Via de website kunt u zich ook aanmelden voor de verschillende bijeenkomsten die wij organiseren. Houdt u de website dus in de gaten voor de meest actuele informatie.
- **Kennisnetwerk**
Wij brengen u in contact met andere gemeenten en zorgen voor het uitwisselen van ervaringen.
- **Intakegesprek en aanvullende vragenlijst benchmark**
Daarmee krijgt u een beeld van de situatie in uw gemeente.
- **Inhoudelijke ondersteuning door experts of ervaringsdeskundigen**
Voor ondersteuning op maat.
- **Kennisbibliotheek**
U vindt hier een breed scala aan achtergrondartikelen en -rapporten.
- **Kennisontwikkeling**
In overleg met u initiëren wij onderzoek gericht op verbetering van kunststofinzameling en -verwerking.
- **Bijeenkomsten en trainingen**
Een uitgelezen kans om kennis uit te wisselen.

Samenwerking benchmark afvalscheiding

Het Learning Center werkt nauw samen met de benchmark afvalscheiding van Rijkswaterstaat en de NVRD. Maakt u al gebruik van de benchmark? Dan kunt u de gegevens ook samen met het Learning Center gebruiken om de inzameling en het hergebruik in uw gemeente goed te analyseren. Het Learning Center voegt daar eigen onderzoekgegevens aan toe voor extra informatie.

Maakt u nog geen gebruik van de benchmark? Dan mag u het onderdeel kunststofafval van de benchmark gratis gebruiken voor de kennisuitwisseling in het Learning Center. Met de partijen van de raamovereenkomst en de NVRD is afgesproken dat de gegevens alleen ter beschikking staan aan gemeenten die deelnemen aan de activiteiten van het Learning Center, en dat deze gegevens alleen binnen het Learning Center worden gebruikt. Derden krijgen geen inzage in de gegevens. Door gebruik te maken van verschillende gegevensbronnen en de beschikbaarheid van een uitgebreid instrumentarium, kunnen wij diepgaand samen met u op een vraag ingaan.

Verbeteren van kennis en kunde

Het Learning Center is voor gemeenten de centrale plek voor ondersteuning bij het verbeteren van de inzameling en het hergebruik. Wij kennen de nieuwste inzichten, technieken én de praktijk, en helpen gemeenten daarbij. Wij doen dit vooral door gemeenten van elkaar te laten leren. Enthousiaste en betrokken adviseurs en inspirerende kennisoverdracht zorgen ervoor dat het Learning Center een ontmoetingsplaats is voor gemeenten die met elkaar vooruit willen. Wij organiseren kennisbijeenkomsten, geven antwoord op vragen en adviseren en ondersteunen bij concrete individuele vragen en met innovatief onderzoek. Wij putten daarvoor uit de brede kennis en ervaring van experts uit collega gemeenten, van adviseurs van Rijkswaterstaat en indien nodig van externen.

Stel uw vraag

Heeft u een vraag, neem dan contact op met het team van het Learning Center. Telefoonnummer 088 79 72 950
learningcenterKVA@rws.nl.

Meer informatie over de activiteiten en de dienstverlening vindt u op
www.learningcenterkva.nl.

Learning Center Kunststof Verpakkingsafval

www.learningcenterkva.nl

Afvalfonds
Verpakkingen

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Uitgevoerd door:

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu